

Малин хот белдлгънă кӖдлмш чанъгъахмн

Мана советск улс амн болгъна тоод мах, ус болн тос гаргългъар дӖрхн джилмӗдин эргид Америкн Соединенн Штатсиг кӗцх—эркн чинртă тӖр Ӗмнăн тăвдж, туугăн кӗцăхăр зӗткдж йовцхана.

Эн тӖриг кӗцӗлгънă улнь— мал Ӗсглгън болджана. Малиг Ӗсгхи эркд—малд ик килмдж Ӗгч, идх хот-хоолинъ белддж, бӗӗх хаша-хаацар тетгх кергтӗ. „Мал асрхла—амн тоста“ гигъад кезӗн-кезӗнă келчкн улгӗр бӗӗлг биший. Тер—мел чик! Асрмдж, хӗлӗмдж угагъар мал эврӗн, зайгар Ӗсӗд бӗӗх гиж сандж большго. Хальмгин тег Ӗнр-Ӗргн, ӗвлнь тиньгр, дулан, хаманъ болв чигн мал хӗлӗмдж, асрмдж угагъар, эврӗн Ӗсх гиж сансн санан—зугл седклӗн аадруллгън болджана.

Тингдж большго. Мах, тос, ус элвджӗлх тӖр—ганцхн малин асрмджас, туунд белдлгънӗс бӗтхмн.

Ӗдгӗ цагт эн тӖрин йовуд авад хӗлӗхлӗ, мел кӗтц сӗн гиж келдж большго.

Тӗрӗ хуралгъна бачм тӖрлӗ зерглӗлдж, Ӗвс хаддж оваллгъна, силос дарлгъна кӖдлмшиг Хальмг танъгъчин колхозмуд болн совхозмуд келж йовна. Болв, Ӗвс хуралгъна кӖдлмшин йовуд хашнъ болджана.

Сӗл цагнн эргид эн кӖдлмш Яшкульск районд му бишӗр кегдджӗнӗ. Тер тӖлӗднъ танъгъчин партийн комитет болн кӗцӗгч комитет, дамджж йовдг Улан тугиг эн районд Ӗгв.

Приозерн, Юстинск райондар Элст балгъсна колхозмудар болн совхозмудар Ӗвс хуралгъна кӖдлмш дегд диг-даран угагъар кегдджӗнӗ. Приозерн районд хадад унъгъачкн 40 минъгън гектар газрин Ӗвсн делгӗтӗ кевтнӗ. Юстинск районд—30 минъгън гектар, Элистинск МТС-д 18 минъгън гектар газрт Ӗвсн баалдан кевтӗд чинрӗн геегъад, шарлад ӗрджӗнӗ.

Эн ик гидг салнъ, хаджгър

йовдл. Эн райондин колхозмудин, совхозмудин, МТС-н гардачир малин хот белдлгънд эркн чинр Ӗгч, оньган тӗвсн болхла иим йовдл гаршго бӗӗсми. Болв, тиним оньг эдн Ӗгчӗхш. Ӓлгӗрнъ, Юстинск района „Раздольный“ совхозин 4-ч фермд 3800 гектар газрт хадсн Ӗвсн баалдан кевтнӗ. Фермд негхн коннителъ бӗӗнӗ. Ташр тернъ муугъар кӖдлнӗ, юнъгад гихлӗ, бензин уган учрар трактормуднь 5—6 хонгтан хара зогсцхана. Болв, совхозин директор, бригадир хойр, намр болтл ода чигн удан, скирдс овалх цаг ода чигн кӗртхмн гиж седклӗн аадрулсн бӗӗцхӗнӗ.

Эн чик йовдл болхий? Уга! Мел хаджгър!

Эврӗ бийсднъ серл ордж, кедг аргъ уга болхла, нам ӗмтнӗ сӗн ӗлгӗр чигн олзлх кергтӗ.

Целинн района „Западный“ совхоз эн туст ямаран олмгъа кӖдлмш кеджӗхинъ мана корреспондент сонъсхджана. Эн совхозд бас зӖвӗр ик газр хадгдсн, Ӗвснъ цуглулгдад уга бӗӗлдж. Совхозин гардачир олн дунд цӗӗлгъврин кӖдлмш кегъад, соцдӖрлӗ сӗӗнӗр бӗрдӗгъад, ачлмдж кегъад, ӗулд церглӗжӗсн, талдан чигн хара бӗӗсн улсиг ӗгдӗн орулдж бӗрдӗгъад, ӗднӗ сӗӗгъинъ хӗӗддж кӖдлгӗд, олсн мӖнъгинъ Ӗдрин бийднъ, кӖдлмшинъ сӗуллӗ ормднъ тооцдж Ӗгӗд, ӗмтнд иим Ӗргмдж ӗудӗгъад, Ӗвс хуралгъна кӖдлмшӗн ясад авчкв.

Бӗӗсн машиндӗн чиклнъ, кӗцднъ олзлгго бӗӗлг учр деерӗс чигн бас Ӗвс хуралгъна кӖдлмш сулар кегддж йовна.

Приозерн района Чкаловин нертӗ совхозд комсомолец Алексей Полуян гурвн шалгъта машингъар Ӗдртӗн 32 га хадхин орчд 70 га кӗргдж хадна. Ӓр Павел Нагаткин нормар болхла 25 га газрин Ӗвс бааллхин орчд 85 га кӗргдж кӗцӗнӗ. Целинн района „Прудовой“ совхозд, тракторист Сар-

нъга Ӓлмдж 600 га газриг 6 хонгин дунд мааджурдад, хурачкв.

Иим айта гидг Ӓлгӗрмӗдиг Ӗвс хадж, хурадж, овалдж йовх улс дунд тархадж олзлхла кӖдлмшин йовуд тӗргдӗлхд ик нильчӗн халдахнъ лавта.

Танъгъчин партийн комитетин бюро, июлин 15-с авн августин 15 кӗртл—ӗвд белдлгъ дууслгъна сар гидж зарлх шиидвр гаргъв.

Эн шиидвриг кӗцӗхин эркд колхозмуд, совхозмуд болн МТС-д, район болгънд кех кӖдлмшин зура темдглгддж, цаг тӗдӗлго, кӗцӗгдх зӖвтӗ.

Эн джилин хадлгъиг хурадж авсн деерӗн, нидн джилӗс Ӓлдсн Ӗвсӗн ясдж ахулад, солон хамган овалад, мал ӗвлзх газрурн малин хот—хол эртӗр зӖӖддж белдх, малд кӗрм силос дарлж авх—эркн тӖр тӗвгдджӗнӗ.

Нӗӗднр хӖбдин 70 процентинъ ӗвлӗр болн эрт хаврар хургълулх даалгъвр мана танъгъчин мал Ӗсгӗчир бий деерӗн авсн бӗӗлг биший. Эн тӖриг кӗцӗхд—дулан хаша-хаацкергтӗ. Тууг ода эс белдхлӗ, ӗвлин найнд келж болшгонъ ил болджана. Тер тӖлӗд, малд хаша-хаац белдх бригадсиг шишлнъ бӗрдӗлдж, даалгъсн даалгъвран кӗцӗхднъ эднд дӖнъ-нӖкд болх кергтӗ.

Хальмг танъгъчин кӗч-кӖлсчир! Чидлӗн хамцулдж, кӗчӗн нетдӗлдж, седвӗрӗн гаргъдж, седкл-ухагъан тӗвдж, танъгъчин гол зӖӖр болгч—малд кӗрм хот-хол белддж, хаша-хаацар тетгдж, авсн даалгъвран нертӗ кевӗр кӗцӗцӗхӗй!